

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ 21ου ΑΙΩΝΑ
ΓΙΑ ΤΑ ΤΜΗΜΑΤΑ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ**

Διονύσιος Πολέμης

*Λέκτορας Πανεπιστημίου Πειραιώς,
Τμήμα Ναυτιλιακών Σπουδών*

Κωνσταντίνος Χλωμούδης

*Καθηγητής Πανεπιστημίου Πειραιώς,
Τμήμα Ναυτιλιακών Σπουδών*

1. Εισαγωγή

Ζούμε σε μια εποχή που ο καταίγισμός των πληροφοριών που δεχόμαστε δημιουργεί πληθώρα ερεθισμάτων και ενδιαφερόντων. Χαρακτηριστικό φαινόμενο της εποχής μας αποτελεί η αυξανόμενη εξάρτηση της οικονομικής μας ζωής από τη γνώση και την πληροφορία. Η συνολική κατανόηση της διεύθυνσης μιας ανταγωνιστικής και αποδοτικής βιβλιοθήκης-τράπεζας πληροφοριών είναι φυσικό να περνάει μέσα από την κατανόηση του κοινωνικοοικονομικού περιβάλλοντος σε ειδικούς τομείς, όπως αυτός της ναυτιλίας.

Η παρούσα προσπάθεια επιδιώκει να συμβάλει στην προοπτική αυτή. Πεποίθησή μας είναι ότι η διαμόρφωση σύγχρονων οργανωσιακών αντιλήψεων για τις πανεπιστημιακές Βιβλιοθήκες-Τράπεζες Πληροφοριών αποτελεί πλέον κομβική και κρίσιμη παράμετρο για την εξέλιξη όχι μόνον πανεπιστημιακών τμημάτων όπως αυτά που σχετίζονται με τις ναυτιλιακές σπουδές, αλλά και για τον ίδιο τον τομέα των θαλασσίων μεταφορών.

Στόχος αυτής της εισήγησής μας είναι να συμβάλει στην κατανόηση των ειδικότερων μορφών «πρακτικού ορθολογισμού», που κρυσταλ-

λώνονται υπό το καθεστώς της σημερινής παγκοσμιοποίησης όχι μόνο στον τομέα της ναυτιλίας αλλά και στους υποστηρικτικούς θεσμούς λειτουργίας της βιομηχανίας αυτής. Αναφερόμαστε εκτός από τους επιχειρηματίες, τους ρυθμιστές, τους συμβουλευτικούς θεσμούς κ.λπ., με ιδιαίτερη ένταση στην παραγωγή των υπηρεσιών διάχυσης της εξειδικευμένης για τον τομέα πληροφορίας, καθώς και το ρόλο του συστήματος παραγωγής αυτών των υπηρεσιών πληροφόρησης ως ενός μαζικού οικονομικού φαινομένου.

Πιο συγκεκριμένα, η βασική προβληματική της εργασίας αυτής περιστρέφεται γύρω από το δίλημμα της μετάβασης των πανεπιστημιακών βιβλιοθηκών των ναυτιλιακών τμημάτων σε παραγωγούς υπηρεσιών πληροφόρησης, που να αφορούν εκτός της πανεπιστημιακής κοινότητας την ίδια την αγορά των θαλασσίων μεταφορών. Τελικά στη λειτουργία τους με σύγχρονες μορφές μανάτζμεντ ως Βιβλιοθήκες-Τράπεζες Πληροφοριών.

Η εισήγηση αυτή αποτελεί προϊόν της κοινής και ενιαίας προσπάθειας των εισηγητών προσκομίζοντας τη γνώση, τη μελέτη και τα βιώματα δύο διαφορετικών γενεών.

2. Ναυτιλία και πληροφορία

Στην εποχή της πληροφορίας, ζούμε πλέον και στο χώρο της ναυτιλίας και των μεταφορών, την άσκηση των εργασιακών δραστηριοτήτων (επαγγελματιών και μελετητών) δια μέσου των ψηφιακών λεωφόρων και... σοκακιών. Με τις οθόνες των υπολογιστών, τάμπλετ, έξυπνων κινητών, τηλεοράσεων κ.λπ. να ανάγονται σε *«παράθυρα επικοινωνίας προς τους συνεργάτες, προμηθευτές και πελάτες αλλά και στον κόσμο»*. Όλο όμως και περισσότερο, διαρκώς η “αγορά” συνεχίζει να απαιτεί περισσότερο επεξεργασμένη πληροφορία από τις πηγές δεδομένων (Χλωμούδης Κ., Κωσταγιόλας Π., 2004), ενώ ταυτόχρονα ο κάθε φορέας (επιχείρηση, Ινστιτούτα ειδικής ενασχόλησης με τον τομέα, Πανεπιστήμια, εξειδικευμένες βιβλιοθήκες-τράπεζες πληροφοριών) παράγει τη δική του πληροφορία για εξειδικευμένα θέματα των θαλασσίων μεταφορών.

Ετησίως, όλοι οι ασχολούμενοι με τη βιομηχανία των θαλασσίων μεταφορών στον πλανήτη παράγουν τόση πληροφορία που, αν επιχειρούσαμε να την αποθηκεύσουμε σε έντυπη μορφή, θα δυσκολευόμαστε να διαθέσουμε την υποδομή για να την φυλάξουμε.

Είναι γενικά αποδεκτό ότι οι στρατηγικές οικοδόμησης του ισχυρού ναυτιλιακού τομέα της οικονομίας έχουν επίκεντρό τους τον άνθρωπο: επιχειρηματίες, εργαζόμενους και θεσμούς υποστήριξής τους. Οι απαιτήσεις των καιρών επιβάλλουν όλοι οι εμπλεκόμενοι με τον τομέα αυτό να έχουν γνώση των παγκόσμιων εξελίξεων, θεσμών και κανόνων. Εξ αυτού απαιτούνται ιδιαίτερα μορφωμένοι, όχι μόνον τεχνολογικά ειδικευμένοι εργαζόμενοι, αλλά και με ειδική επαφή με το γνωσιακό αντικείμενο των ναυτιλιακών σπουδών.

Κάτω από αυτό το πρίσμα, οι σχετικές με τις θαλάσσιες μεταφορές βιβλιοθήκες-τράπεζες πληροφοριών είναι πηγές που παρέχουν ένα μεγάλο φάσμα πληροφοριών και υπηρεσιών, δημιουργώντας έτσι την προϋπόθεση για τη δημιουργική εξέλιξη του τομέα και της διεθνούς ανταγωνιστικότητάς του.

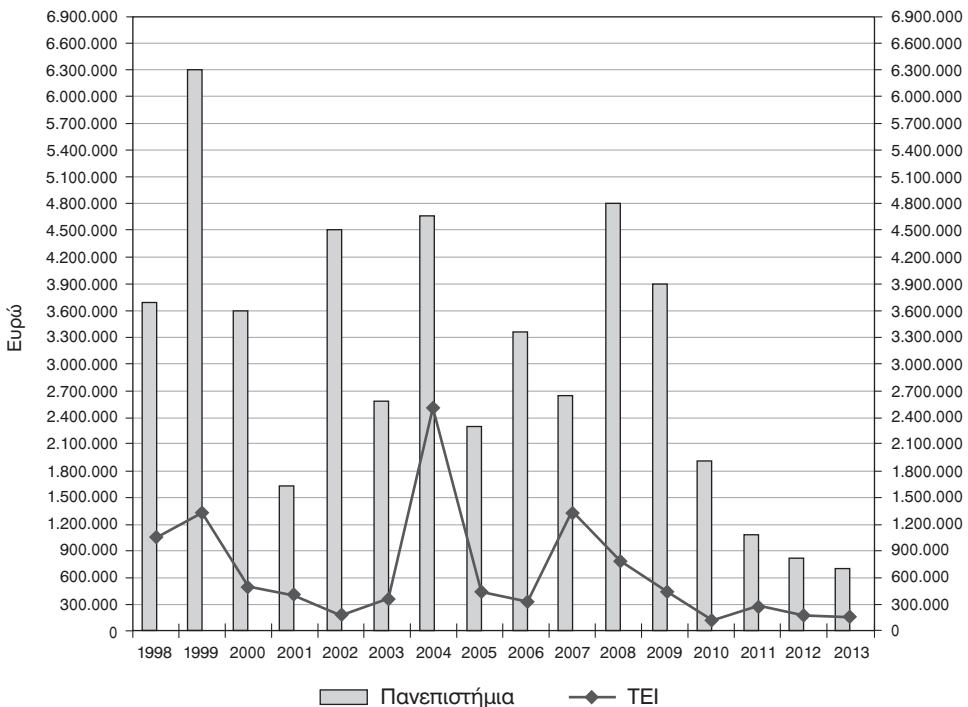
Αυτές λοιπόν οι βιβλιοθήκες-τράπεζες πληροφοριών δεν μπορούν παρά να αποτελούν οργανισμούς διαχείρισης της συλλογικής και συνθετικής γνώσης που υπάρχει για τον τομέα.

Οι νέες τεχνολογίες στις τηλεπικοινωνίες και την πληροφορική ανοίγουν δρόμους πολυκεντρικής διαχείρισης της πληροφορίας στις θαλάσσιες μεταφορές. Η πληροφορία αυτή τεκμηριώνεται σε πολλά σημεία του κόσμου και ανακτάται αντιστοίχως, ανεξάρτητα από το σημείο παραγωγής και τεκμηρίωσής της. Η διάκριση της χρήσιμης πληροφορίας από την πληθώρα των αναφορών και δεδομένων για τον συγκεκριμένο τομέα της ναυτιλίας προϋποθέτει αξιόπιστους μηχανισμούς και οργανισμούς διαχείρισης και ανάκτησής της με εξειδικευμένο προσωπικό. Οι βιβλιοθήκες αυτές, με το συγκεκριμένο προσωπικό αλλά και το παραγόμενο “προϊόν” τους, αποτελούν πηγή υψηλής απόδοσης κεφαλαίου στη βιομηχανία των θαλασσίων μεταφορών. Οι παραγωγοί αυτών των υπηρεσιών και οι διοικητικοί μηχανισμοί (βιβλιοθήκες-τράπεζες πληροφοριών και οι Διοικήσεις τους) πρέπει να λάβουν υπόψη τους αυτού του είδους τη ζήτηση που θα

είναι πολύτιμη για τον χρήστη, και συμφερότερο για αυτόν να προμηθευτεί αυτήν την υπηρεσία παρά να την παράγει. Απαιτούνται λοιπόν νέες μονάδες αυτού του είδους με αποτελεσματική άσκηση των *σύγχρονων μεθόδων διοίκησης και οργάνωσης, δηλαδή, του μάνατζμεντ*.

Σε μια οικονομική κρίση σαν αυτή που περνάει η χώρα μας, οι συγκεκριμένες ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες έχουν υποστεί ό,τι έχει υποστεί το σύνολο των πανεπιστημιακών βιβλιοθηκών: περικοπές των δαπανών τους. Οι δαπάνες (Διάγραμμα 1 & 2), όμως, είναι σημαντικό, όχι μόνο να επανέλθουν σε επίπεδα προ κρίσης, αλλά και να αξιοποιήσουν στο έπακρο τις δυνατότητές τους αφουγκραζόμενες τις δυναμικές του 21ου αιώνα.

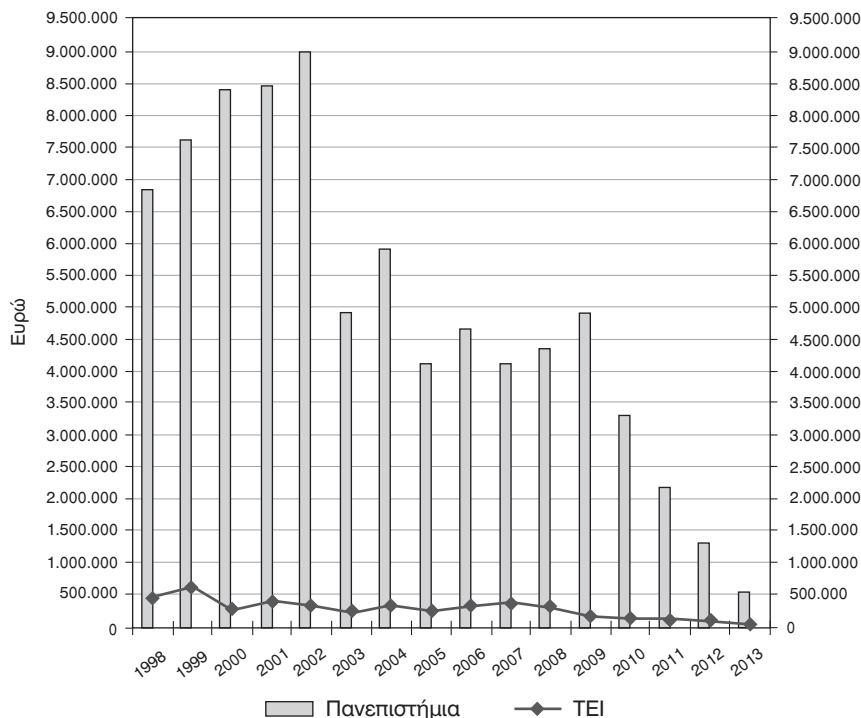
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1
Δαπάνες μονογραφιών-Πανεπιστήμια και ΤΕΙ 1998-2013

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών 2013.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2

Δαπάνες περιοδικών εκδόσεων-Πανεπιστήμια και ΤΕΙ 1998-2013

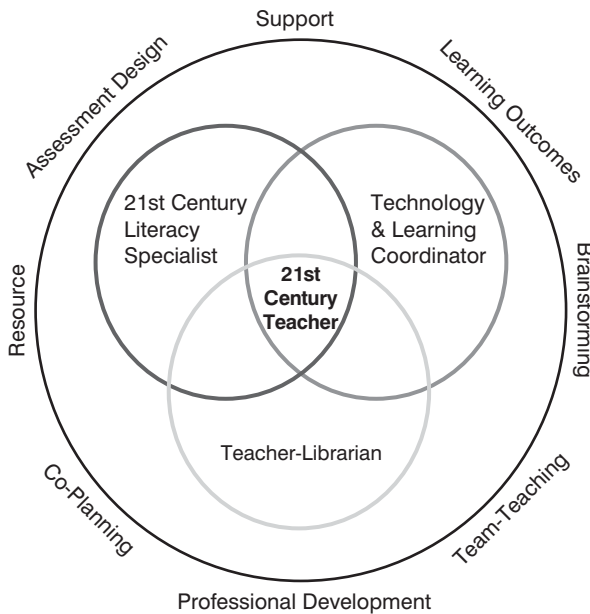
Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών 2013.

Η αντικατάσταση μεγάλου μέρους του κόστους από την έντυπο στην ψηφιακή μορφή και οι πολιτικές τιμολόγησης συγκεκριμένων υπηρεσιών που θα απευθύνονται στην αγορά μπορούν να αποτελέσουν εναλλακτικό μοντέλο λειτουργίας για τις βιβλιοθήκες αυτού του είδους, που αποτελούν βασική προϋπόθεση για τη λειτουργία των σχετικών πανεπιστημιακών τμημάτων. Από τις αρχές της δεκαετίας του '40, υπήρχαν έρευνες και απόψεις όπως του Harrie Branscomb (1940), που πρόετρεπαν σε αλλαγές στο σύστημα πανεπιστημιακής εκπαίδευσης φεύγοντας από το κλασικό μάθημα/σεμινάριο και το βασικό βιβλίο του μαθήματος, σε ένα νέο εκπαιδευτικό μοντέλο το οποίο ενθαρρύνει τους φοιτητές να αναλάβουν την ευθύνη της μάθησής τους, ενώ παράλληλα τους δίνει ερεθίσματα για έρευνα μέσω πολλαπλών πηγών που διαθέτουν οι βιβλιοθήκες.

Στη θεωρία που αναπτύσσει το γράφημα (Γράφημα 1) αντιλαμβανόμαστε ότι εξωτερικοί παράγοντες, όπως οι στόχοι του προγράμματος, οι τρόποι εξέτασης των μαθημάτων, αλλά και οι ανάγκες της αγοράς καθορίζουν τα ερεθίσματα τα οποία πρέπει να αφουγκραζόμαστε. Μια μοντέρνα βιβλιοθήκη πλέον, για να βοηθά στο ακαδημαϊκό έργο μας, πρέπει να αγκαλιάσει την τεχνολογία και να δομηθεί γύρω από αυτή (Yang, 2000), καθώς η ευρεία εφαρμογή ψηφιακών τεχνολογιών έχει διακόψει το παραδοσιακό μοντέλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης, με την εκρηκτική ανάπτυξη του ψηφιακού περιεχομένου (D.W. Lewis, 2007). Σε μια εποχή που η πρόσβαση στην τεχνολογία και στο διαδίκτυο έχει γίνει προσιτή σε μεγάλη μερίδα του πληθυσμού, όπως αναφέραμε και παραπάνω, και σε μια περίοδο όπου η ταχύτητα της πληροφόρησης είναι σχεδόν άμεση, αυτά συντελούν στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος μάθησης αρκετά διαφορετικού από εκείνο του δάσκαλου-μαθητή καθώς και του μαθητή-βιβλίου.

ΓΡΑΦΗΜΑ 1

Θεωρία σύγχρονης βιβλιοθήκης και εκπαίδευσης

Πηγή: <http://thebookbin.wikispaces.com/21st+Century+Librarian>

Ο ρόλος και η έννοια γενικά της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης έχει αλλάξει, πόσο μάλλον αυτής που συνεπικουρεί πανεπιστημιακά τμήματα ναυτιλιακών σπουδών. Λέξεις όπως δημιουργία, ανάλυση, γνώση, πρόσβαση, επικοινωνία είναι κάποιες από τις πολλές που περιγράφουν μια σύγχρονη βιβλιοθήκη. Η επιτυχία της οποίας βασίζεται στην αναγνώριση των εξωτερικών παραγόντων (Γράφημα 2) που επηρεάζουν τα διδασκόμενα μαθήματα, όπως ο στόχος των μαθημάτων, ο τρόπος σχεδιασμού τους, καθώς και ο τρόπος διδασκαλίας και εξέτασης (Aletha Stahl, 1997· Deward et al. 2000· Raspa & Ward, 2000· Thompson, 2002). Στη συνέχεια, υπάρχουν παράγοντες όπως το υποστηρικτικό υλικό (συγγράμματα) αλλά και οι ηλεκτρονικές πηγές (π.χ. βάσεις δεδομένων κ.λπ.) που μαζί με τη διδασκαλία και την καθοδήγηση θα δημιουργήσουν στον φοιτητή την κριτική σκέψη. Τέλος, εξίσου σημαντικός παράγοντας είναι η αγορά εργασίας και οι απαιτήσεις που εκείνη θέτει.

ΓΡΑΦΗΜΑ 2
Ακαδημαϊκή διδασκαλία στον 21ο αιώνα

3. Βιβλιοθήκη που συνεπικουρεί Τμήματα Ναυτιλιακών Σπουδών

Λαμβάνοντας υπόψη τα όσα αναπτύξαμε παραπάνω, η σχετική με το Τμήμα Ναυτιλιακών Σπουδών Βιβλιοθήκη θα πρέπει να αντεπεξέλθει στα εξωτερικά ερεθίσματα και να προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα, τα οποία μπορούμε να τα διαχωρίσουμε σε τεσσερις βασικές κατηγορίες:

- α) Νέα συγγράμματα (έντυπη μορφή): Σε μια προσπάθεια δημιουργίας μιας ολοκληρωμένης βιβλιοθήκης-τραπεζας γνώσης, η απόκτηση νέων συγγραμμάτων θα ήταν καθοριστική για την ακαδημαϊκή γνώση και εμπειρία των φοιτητών. Η ανάγκη γίνεται επιτακτική όταν τα βιβλία, πέραν του συγγράμματος που προτείνεται από τον διδάσκοντα καθηγητή, είναι τουλάχιστον 7, 8 ή και πάνω από 10 ετών. Βιβλία παλαιότερα των 5 ετών θεωρούνται από πανεπιστήμια πρότυπα ως παλαιά (out of date), πόσο μάλλον σε έναν κλάδο τόσο μεταβαλλόμενο και συνεχώς αναπτυσσόμενο όσο της Ναυτιλίας. Όπου, οι οικονομικές αλλά και περιβαλλοντικές πολιτικές που εφαρμόζονται αλλάζουν πολλές φορές ριζικά τα δεδομένα δραστηριότητας, αλλά και επένδυσης στον κλάδο.
- β) Ηλεκτρονική βιβλιοθήκη: Στις ανεπτυγμένες χώρες της Δύσης, αλλά και κάποιες της Ανατολής, παρατηρείται μια στροφή προς την ψηφιακή βιβλιοθήκη¹. Όπου τα περισσότερα συγγράμματα είναι διαθέσιμα σε ηλεκτρονική μορφή, σε όλους τους φοιτητές, πολίτες αλλά και ακαδημαϊκό προσωπικό, χωρίς τους περιορισμούς ωραρίου βιβλιοθήκης, κανόνες δανεισμού και περιορισμούς στο χρόνο διάθεσης.
- γ) Μια άλλη πτυχή που θα έπρεπε να μελετηθεί για την ανάπτυξη της έρευνας αλλά και την παροχή καλύτερης ποιότητας διδασκαλίας είναι εκείνη των βάσεων δεδομένων. Με μια πρώτη έρευνα στις διαθέσιμες βάσεις δεδομένων και στα πλαίσια των αναγκών ενός ναυ-

---

1. Ηλεκτρονική Βιβλιοθήκη (*digital library* ή *digital repository*) είναι μια εστιασμένη συλλογή ψηφιακών αντικειμένων που μπορεί να περιλαμβάνει κείμενο, οπτικό υλικό, ηχητικό υλικό καθώς και υλικό βίντεο.

τιλιακού τμήματος θα θέλαμε να τονίσουμε τις ακόλουθες πέντε (5) βάσεις, πέραν των καθάρα ακαδημαϊκών Scopus & Emerald:

- 1) Τη Bloomberg data base, η οποία προσφέρει πρόσβαση σε δεδομένα εμπορευμάτων, παραγώγων, συναλλάγματος, αναδυόμενων αγορών αλλά και αναλύσεων αγορών και κινδύνου.
  - 2) Τη Lloyd's List Intelligence, με δεδομένα και αναλύσεις για όλες τις ναυτιλιακές αγορές, Υγρού και Ξηρού φορτίου, Υγροποιημένου αερίου, αλλά και Εμπορευματοκιβωτίων καθώς και νομικών υποθέσεων, βασικό κομμάτι του αγγλικού δικαίου που διέπει και το χώρο της ναυτιλίας.
  - 3) Clarkson's Shipping Intelligence Network, μια βάση δεδομένων με οικονομικά στοιχεία όπως, ναύλοι ανά μέγεθος πλοίου, ανά αγορά, τιμές αγοράς νεότευκτου αλλά και μεταχειρισμένου πλοίου. Διαθέτει επίσης μια μεγάλη γκάμα αναλύσεων αγορών και ναυλώσεων πλοίων (Voyage charter αλλά και Time charter).
  - 4) Alpha Liner, μια βάση δεδομένων που προσφέρει πληροφορίες, σχετικά με την ανάπτυξη ναυτιλιακών εταιρειών τακτικών γραμμών. Παραθέτει πλήρη κάλυψη των βασικών θεμάτων της βιομηχανίας, συμπεριλαμβανομένης και της εξέλιξης χωρητικότητας, προφίλ φορέων, δυναμική γραμμών, παραγγελίες/διαλύσεις πλοίων καθώς και πληροφορίες για τη δημιουργία/εξέλιξη τερματικών σταθμών.
  - 5) STAN Structural Analysis Database, η οποία μας επιτρέπει την πρόσβαση σε αναλύσεις βιομηχανιών. Περιλαμβάνει ετήσια μέτρα παραγωγής, εισροή εργασίας και επενδύσεις, δίνοντάς μας τη δυνατότητα να επικεντρωθούμε σε τομείς όπως αύξηση παραγωγικότητας, ανταγωνιστικότητας, έτσι ώστε να δημιουργήσουμε μια καλύτερη εικόνα του διεθνούς εμπορίου, αλλά και να προβλέψουμε πιθανές τάσεις του, κάτι το οποίο είναι υψίστης σημασίας για τις θαλάσσιες μεταφορές αλλά και για την ελληνόκτητη ναυτιλία.
- δ) Τέλος, μια τράπεζα γνώσης δε θα μπορούσε να μη διαθέτει ηλεκτρονικά προγράμματα, που θα επιτρέπουν στο χρήστη, όχι μόνο

ανάλυση δεδομένων, αλλά και να εξελίξει τις γνώσεις του με έναν τεχνολογικά μοντέρνο τρόπο και παράλληλα θα του προσφέρουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στην επαγγελματική του καριέρα, όπως για παράδειγμα το πρόγραμμα Mathematica, το οποίο θα μπορούσε να βοηθήσει τους φοιτητές στη δημιουργία και στο σχεδιασμό βέλτιστων διαδρομών.

Έχοντας λοιπόν πρόσβαση σε μια βιβλιοθήκη με συγγράμματα, δεδομένα και αναλύσεις αγορών, θα βοηθήσει τους καθηγητές στη διδασκαλία αλλά και στην έρευνα, καθώς επίσης και τους φοιτητές σε εργασίες, αλλά και στην εκπόνηση διπλωματικών & διδακτορικών διατριβών (Rockman, 2002). Επομένως, βασικός πυρήνας της εξέλιξης και της δημιουργίας είναι ο συνδυασμός του τρίπτυχου, καθηγητή, βιβλιοθήκης και τεχνολογίας. Κράτη που επενδύουν στη γνώση δημιουργούν βιβλιοθήκες στις οποίες η πρόσβαση είναι ελεύθερη οποιαδήποτε ώρα και στιγμή. Η επιτυχία αυτού του εγχειρήματος είναι καθαρά η τεχνολογία και οι δυνατότητες που προσφέρει. Τα ηλεκτρονικά βιβλία (e-books) και περιοδικά (e-journal), οι βάσεις δεδομένων και η δυνατότητα χρήσης ηλεκτρονικών προγραμμάτων του πανεπιστημίου από απόσταση είναι μόνο ένα μικρό μέρος όλων αυτών.

Αντιλαμβανόμαστε όμως μια βιβλιοθήκη με τέτοια χαρακτηριστικά τι σημαίνει για την εκπαίδευση και εξειδίκευση του προσωπικού της. Πολύ δε περισσότερο όταν μπει στον κόσμο της παραγωγής πληροφορίας, κάτι που απαιτεί την επεξεργασία δεδομένων και την εξαγωγή δευτερογενών συμπερασμάτων και δεικτών. Θέματα που, όπως πολύ σωστά το έθεσαν οι Buchanan κ.ά. (2002): *«Η δυνατότητα να προσαρμοστούν στους μεταβαλλόμενους ρόλους βρίσκεται στην προθυμία των βιβλιοθηκονόμων να πειραματιστούν με νέους τρόπους, για να εκπληρώσουν τους στόχους που έχει θέσει η αποστολή της βιβλιοθήκης».*

Ολοκληρώνοντας τέλος, να επισημάνουμε πως η τεχνολογία βοηθά ακόμη και ένα άλλο κομμάτι του πληθυσμού, το οποίο η παραδοσιακή μορφή βιβλιοθήκης δεν του επιτρέπει την εξέλιξή του και το αποκόβει από τα όνειρά του, εκείνο των ανθρώπων με ειδικές ανάγκες ή των εργα-

ζομένων που το ωράριο εργασίας τους δεν τους επιτρέπει την πρόσβαση, θέμα το οποίο μελετήθηκε από την Bruce (2001). Τονίζοντας ακόμη μια περίπτωση της μεγάλης σημασίας και αξίας της ψηφιακής πληροφόρησης. Στον 21ο αιώνα η πρόσβαση στη γνώση δεν πρέπει να είναι πολυτέλεια αλλά αναγκαιότητα και για την οικονομία της Ελλάδας, άλλο ένα ακόμη προϊόν το οποίο θα μπορούσε να έχει “Πελάτες”, επισκέπτες από όλα τα μέρη του κόσμου.

Βιβλιογραφία

- Branscomb, H. B (1940), *Teaching with Books: A Study of College Libraries*, Chicago Association of American Colleges.
- Bose, N., M.E. Haque & D.R. Osborn (2007), “Public Expenditure and Economic Growth: A Disaggregated Analysis for Developing Countries”, *The Manchester School*, Volume 75, Issue 5, pp. 533-556.
- Bruce, Christine (2001), “Faculty-Librarian Partnerships in Australian Higher Education: Critical Dimensions”, *Reference Services Review*, Vol. 29, Iss: 2, pp. 106-116.
- Buchanan, L. E., D. L. Lock and T. C. Jones (2002), “Integrating Information Literacy into the Virtual University: A case model”, *Library Trends*, Vol. 51, No2, pp. 144-166.
- Dewald, N., A. Scholz-Crane, A. Booth & C. Levine (2000), “Information Literacy at a Distance: Institutional Design Issues”, *The Journal of Academic Librarianship*, No 26, pp. 33-44.
- Kress, G. (2003), *Literacy in the New Media Age*, Psychology Press.
- Lewis, D. W. (2007), “A Strategy for Academic Libraries in the First Quarter of the 21st Century”, *College Research Libraries*, Vol. 68, Issue 5, pp. 418-434.
- Raspa, D. & D. Ward (Eds) (2000), *The Collaborative Imperative: Librarians and Faculty Working Together in the Information Universe*, Chicago: Association of College and Research Libraries, pp. 148-154.

- Rockman, I. F, (2002), “Strengthening Connections Between Information Literacy, General Education, and Assessment Efforts”, *Library Trends*, Vol. 51, No 2, pp. 180-198.
- Stahl, A. D (1997), “What I Want in a Librarian: One New Faculty Member’s Perspective at Earlham College”, *Reference and User Services Quarterly*, No 37, pp. 133-135.
- Thompson, G.B. (2002), “Information Literacy Accreditation Mandates: What They Mean for Faculty and Librarians”, *Library Trends*, Vol 51, No 2, pp. 218-241.
- Urban Libraries Council report (2007), “Making Cities Stronger” http://www.urban.org/uploadedpdf/1001075_stronger_cities.pdf
- Yang, Z.Y. (2000), “University faculty’s Perceptions of Librarian Liaison Program: A Case Study at Texas A & M University”, *Journal of Academic Librarianship*, No 26, pp. 124-128.
- Χλωμούδης Κ. & Π. Κωσταγιόλας (2004), *Σύγχρονες Βιβλιοθήκες-Τράπεζες Πληροφοριών: Οργάνωση & Νέες Τάσεις*, Αθήνα: Εκδόσεις J&J Hellas, σ. 212, ISBN: 960-8461-32-4.